

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Факультет «Управління залізничним транспортом»

Кафедра «Екології та безпеки життєдіяльності»

Затверджую

Завідувач кафедри ЕБЖ

О.Я. Пилипчук

Протокол №1 від «30» серпня 2022 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Кандидат історичних наук, доцент СОРОЧИНСЬКА Олена Леонідівна
E-mail	ellena06.84@ukr.net
Навчальна дисципліна	Цивільний захист
Офіційна назва освітньої програми	Транспортні технології на залізничному транспорті
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	27«Транспорт»
Спеціальність	275 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Метою вивчення дисципліни є формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності, а також досягнень науково-технічного прогресу.
Інтегральна компетентність	Здатність особи розв'язувати складні задачі і проблеми транспортної галузі у сфері транспортних систем і технологій та у

	процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності	ЗК 02. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.. ЗК 04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) ЗК 06. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 08. Здатність до управління надійністю та ефективністю транспортних систем і технологій. СК 09. Здатність проведення експертизи транспортних пригод за видами транспорту.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1

Цивільний захист у сучасних умовах

Тема 1 Система цивільного захисту України.

План теми:

1. Основні засади державної політики у сфері цивільного захисту.
2. Сили цивільного захисту України.
3. Єдина державна система цивільного захисту.
4. Міжнародні правові основи цивільного захисту

Наводяться основні засади державної політики у сфері цивільного захисту. Принципи єдиної державної системи цивільного захисту України. Показано міжнародні правові основи цивільного захисту.

Література: 1, 2, 3, 4.

Ключові слова: цивільний захист України, єдина державна система цивільного захисту, основи цивільного захисту. .

Тема 2 Небезпеки, що можуть спричинити надзвичайні ситуації

План теми:

1. Класифікації надзвичайних ситуацій.
2. Небезпеки, що можуть спричинити НС природного характеру.
3. Небезпеки, що можуть спричинити НС техногенного характеру.

Наведено класифікацію надзвичайних ситуацій. Приведено розподіл небезпек, що призводять до надзвичайних ситуацій природного характеру та техногенного характеру.

Література: 1, 2, 3, 4.

Ключові слова: надзвичайна ситуація, небезпеки природного характеру, небезпеки техногенного характеру, класифікація надзвичайних ситуацій.

Тема 3 Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження.

План теми:

1. Надзвичайні ситуації воєнного характеру .
2. Зона радіоактивного зараження.
3. Зона хімічного зараження.
4. Зона біологічного зараження.

Розглядаються приклади надзвичайних ситуацій воєнного характеру. Вивчення зон радіоактивного зараження, хімічного зараження, біологічного зараження.

Література: 5, 6, 8, 11.

Ключові слова: зона хімічного зараження, зона радіоактивного зараження, зона біологічного зараження.

Тема 4 Моніторинг і прогнозування надзвичайних ситуацій.

План теми:

1. Мережа спостереження і лабораторного контролю.
2. Урядова інформаційно-аналітична система з питань НС.
3. Прилади радіаційної розвідки та дозиметричного контролю.
4. Прилади хімічної розвідки.
5. Оцінка радіаційної обстановки.
6. Оцінка хімічної обстановки.
7. Оцінка пожежної обстановки.
8. Оцінка інженерної обстановки.

Наведено систему проведення моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій в Україні. Розглядається методика проведення оцінки хімічної розвідки, радіаційної обстановки, пожежної обстановки, інженерної обстановки, хімічної обстановки. Приведена інформаційно-аналітична система з питань надзвичайних ситуацій.

Література: 5, 6, 8, 11, 16, 17, 18.

Ключові слова: моніторинг надзвичайних ситуацій, прогнозування надзвичайних ситуацій, прилади радіаційної розвідки, дозиметричний контроль.

Модуль 2

Заходи і дії в межах єдиної системи Цивільного захисту

Тема 5 Забезпечення заходів і дій в межах ЄДСЦЗ

План теми:

1. Основні заходи у сфері цивільного захисту.
2. Оповіщення про загрозу або виникнення НС.
3. Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків.
4. Організація життєзабезпечення постраждалого населення в НС.
5. Евакуаційні заходи.
6. Укриття населення в захисних спорудах цивільного захисту.
7. Засоби індивідуального захисту.
8. Забезпечення пожежної безпеки.
9. Державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки.

Наведено основні заходи у сфері цивільного захисту. Алгоритм оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації. Правила реагування на надзвичайні ситуації. Організація життєзабезпечення постраждалого населення. Евакуаційні заходи. Засоби індивідуального захисту. Забезпечення пожежної безпеки.

Література: 4, 5, 6, 10, 11.

Ключові слова: засоби індивідуального захисту, евакуаційні заходи, реагування на надзвичайні ситуації, оповіщення про загрозу.

Тема 6 Підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайних ситуацій

План теми:

1. Стійкість роботи об'єктів господарювання та фактори, що впливають на неї.
2. Норми проектування інженерно-технічних заходів цивільного захисту.

3. Організація проведення дослідження з оцінки стійкості роботи об'єкта господарювання.

4. Зниження ризиків і пом'якшення наслідків надзвичайних ситуацій.

Ознайомлення з основними правилами підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайних ситуацій. Наведено норми проектування інженерно-технічних заходів цивільного захисту. Організація проведення дослідження з оцінки стійкості роботи об'єкта господарювання. Заходи для зниження ризиків і пом'якшення наслідків надзвичайних ситуацій.

Література: 4, 5, 6, 10, 11.

Ключові слова: стійкість об'єкта, зниження ризиків, наслідки надзвичайних ситуацій.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	РН-01. Відшукувати необхідну інформацію у науково-технічній літературі, базах даних, інших джерелах, аналізувати і об'єктивно оцінювати інформацію у сфері транспортних систем і технологій та з дотичних міжгалузевих проблем. РН-05. Забезпечувати безпеку людей і навколишнього середовища під час професійної діяльності та реалізації проектів у сфері транспортних систем і технологій.
-------------------------------	--

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 20 балів Проміжний контроль - 40 балів Підсумковий контроль – (залік) - 40 балів		
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ			
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен, залік).			
Підсумкові бали навчальної дисципліни	= Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем) + Кількість балів за підсумковим контролем		
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання

			виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-20		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Сорочинська О.Л. Цивільний захист: Конспект лекцій для студентів спеціальності 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)», усіх форм навчання. – К.: ДУІТ, 2021. – 207 с.

2. Сорочинська О.Л. Методичні рекомендації з дисципліни «Цивільний захист» до виконання практичних занять для студентів спеціальностей 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)», усіх форм навчання. – К.: ДУІТ, 2021. – 74 с.

3. Сорочинська О.Л. Методичні рекомендації з дисципліни «Цивільний захист» щодо самостійного опрацювання матеріалу та завдання для практичних занять, тестів для студентів спеціальності 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)», усіх форм навчання. – К.: ДУІТ, 2021. – 45 с.

4. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.- 384 с.

5. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., «Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях». Навчальний посібник, Видавництво НУ «Львівська політехніка». Львів, 2004р.,- 136с.

6. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник - К: Центр учбової літератури, 2008 - 158 с.

7. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник - К: Знання-Прес, 2007.- 487 с.

Допоміжна

8. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інші. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008,- 223 с.
9. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005-338 с.
10. Довідник з цивільної оборони / Г.Г. Міговіч, ЗАТ "Українська технологічна група". К. - 1998.-526с.
11. Кодекс цивільного захисту України 01.07.2013р
12. Миценко І.М., Мезенцева О.М. Цивільна оборона.-Чернівці:Книги XXI,2004.- 404с.
13. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. -К., 2008. -286с.
14. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., -К.: АМУ, 2008, -250с.
15. Самкнулов В.І. Цивільна оборона. Навчальний посібник. Одеса :Юридична література, Одеська національна юридична академія,2004,-120с.
16. Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник/ За ред.. проф.. М.О. Біляковича.- К.: Арістей, 2007 - 386 с.
17. Шоботов В.М. Цивільна оборона: Навчальний посібник.-Київ: "Центр навчальної літератури ,2004.-439с.

Інтернет-ресурси

1. Рада національної безпеки і оборони України: <http://www.rainbow.gov.ua/>.
2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: <http://portal.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державна служба України з надзвичайних ситуацій: <https://dsns.gov.ua/>